

Objem kužele

Mgr. Pavlína Honcová

ZŠ Barvířská, Liberec

Příspěvek se věnuje rozvíjení geometrické představivosti.

Demonstračním pokusem si žáci uvědomí obtížnost odhadování objemu kužele. Tematicky se hodí experiment zařadit do 8. ročníku ZŠ, do kapitoly o kuželu, nebo jako motivační pokus při výkladu objemu těles v jakémkoli ročníku.

Pomůcky: dvě stejně velké koktejlové skleničky, kapalina (voda, do které kápneme trochu barviva, nebo použijeme šťávu, džus apod.).

Příprava: kapalinou naplníme jednu skleničku a pak její objem rozlijeme do dvou skleniček.

Popis aktivity: Na stole stojí dvě stejně velké koktejlové skleničky, které jsou naplněny přibližně ze 4/5 své výšky. Pod jednu skleničku umístíme tácek. Žákům položíme otázku: *Co se stane, když kapalinu z jedné skleničky přelijeme do druhé? Naplní se druhá sklenička? Kolik kapaliny přeteče?* Skleničky slijeme do sebe. Pozorujeme, že se druhá sklenička naplnila přesně po okraj. Proč tomu tak je? Vrchní část skleničky je o dost širší než její spodní část. Pokud bychom spočítali objem poloviny kužele, dojdeme k závěru, že je ve 4/5 výšky kužele.

Plynule přejdeme do diskuse a pokládáme žákům otázky: *Kde se můžeme s podobným případem setkat v běžném životě?* Odpověď žáků je vždy jednoznačná – v restauraci. Dalším příkladem, kdy je třeba dodržet přesný objem, může být nalévání sirupu na lžičku (když jsme nemocní).

Obr. 1: Příprava pokusu

Projekt byl podpořen z výzvy „NA UČITELÍCH ZÁLEŽÍCH, ROZHODNUTÍ č. 20863/2021-2.“

Obr. 2: Výsledek pokusu

Pokud chceme, aby byl pokus pro žáky záživnější, vyzveme dva dobrovolníky k aktivitě: Jeden žák bude přelévat skleničky s kapalinou druhému žákovi nad hlavou. Pro lepší atmosféru můžeme sedícímu žákovi ramena přikrýt ručníkem, obléknout ho do pláštěnky, dát mu k dispozici misku na chytání kapaliny apod.

Pokus lze rozšířit o výpočet objemu skleničky a ověření vypočítaného objemu v odměrném válci. Výšku kapaliny změříme například pomocí špejle (ponoříme ji doprostřed skleničky, fixou označíme hladinu kapaliny a pravítkem změříme), pravítkem také změříme průměr skleničky. Z naměřených hodnot vypočítáme objem kužele. Výpočet ověříme přelitím kapaliny do odměrného válce.

Téma objem kužele můžeme v iQLANDII propojit s exponátem s názvem Objem těles.

Jedná se o učební pomůcku, která obsahuje sypký materiál, různá tělesa i tělesa o stejném objemu. Zde si žáci mohou ověřit, že tělesa různých rozměrů mohou mít stejný objem. Nalezneme zde i válec a kužel stejné podstavy. Žákům můžeme názorně ukázat, že objem kužele je $1/3$ objemu válce. Jednoduše naplníme kužel sypkým materiálem a vysypeme ho do válce. Takto opakujeme třikrát. Exponát obsahuje plno dalších aktivit.